



RƏNA MİRZƏLİYEVƏ

## GÜLLƏLƏNMİŞ "VAĞZALI", *yaxud gecələr yuxuma gəlmə...*

(esse)

"Vağzalı" çalınırdı...

İllərin o tayından anaların həzin dualarının pıçıltısı eşidilirdi...

"Vağzalı" çalınırdı... Qoşa addım atan gənclərin, intəhasız həyatın qoynuna atılmağa hazır olan cavanların ürəkləri köksünə sığmırdı. Üzlər gülür, gözlərdə fərəh qılgıncımları parlayırdı. Qohumlar bir-birinə gözaydınlığı verir, neçə ilin arzuları dilə gəlirdi: "Xoşbəxt olsunlar! Qoy bütün övladlarımız muradlarına çatsınlar!"

Bəylə gəlinin boynuna qırmızı parçalar salınır. Bu qırmızılar bir anlığa xəyalımı yaxın keçmişə aparır, sinəsi şəhid məzarları ilə qazıq-qazıq edilmiş vətən torpağı, bu məzarların önündə kədərin, dərddin sonsuzluğundan, əlacsizliyiindən, sanki lal olmuş, beli bükülmüş, həyatlarında ən müqəddəs arzularından məhrum olmuş, toy arzuları gözündə qalmış, toy xonçalarını aparmağa yer tapmayıb bura gətirmiş analar dünyada söykənəcəkləri, arxalanacaqları ən böyük dağ həsrəti ilə alışıb-yanan boynubükük bacılar gözümün önündən keçir. İstəməz hələ çox-çox illər əvvəl - 1975-ci ildə çox böyük uzaqgörənliklə yaddaşlarımızda əbədi binə quracaq, milli ideallara işıq saçacaq şəhidləri əsl Vətən oğlu kimi tərənnüm edən, özü də hər addımda, hər əsərində bir vətənpər-

vərlik simvolu olan Bəxtiyar Vahabzadənin ölməz misralarını xatırlayıram:

*Şəhid məzarları... Düşmən qənimi.  
Vətənin köksündə vüqarla durub.  
Mənim varlığımı bir təsdiq kimi  
Yurdun sinəsinə möhürlər vurub.*

Yeni həyatın başlanğıc simvolu olan "Vağzalı"...

Bəli, nə qədər qeyrətli Vətən övladı bu musiqinin həsrəti ilə dünyadan nakam getdi. Neçə-neçə xoşbəxtlik beşikdəcə boğuldu. Analar bütün həyatları boyu arzuladıqları bu sevincli dəqiqələrə həsrət qaldılar.

Neçə-neçə ismətli, qeyrətli Vətən qızının "Vağzalı"sı gülləbaran oldu, arzusu ürəyində qara qan kimi laxtalandı, xəyalları pərən-pərən oldu. Neçə-neçə nişanlı qızın gedəcək ünvanı deyidi. Atalar demişkən: "Gəlin atlandı, kimə düşdü?"

...Onun da nişanlısının muradı gözündə qaldı. Bu taleni yaşadı ki, kiçik soydaşlarının toy arzuları, xoşbəxtlik arzuları gözündə qalmasın. Yaşadı ki, bir daha anaların oğul həsrətli gözləri yollara dikilməsin.

O, yüzlərlə başqaları üçün sanki, bir etalon olan şəhid və qəhrəmandır. Bəli, hər ölən "Şə-

hid" adlanmır. Müqəddəs bir işə - Vətənə qurban gedibse, şəhid olubsa, ona da "öldü" deməzlər və nə vaxtsa, kimsə tərəfindən deyilən aşağıdakı sözlər igidlərin, ərənlərin əbədiyyət abidələrinə verilmiş ən dəyərli qiymətdir: "Qəhrəmanlar üçün dünyanın bir qapısı var; onlar dünyaya gələr, ancaq getməzlər".

1960-ci il yanvarın birində Qərbi Azərbaycanın Amasiya rayonunun Yeni yol kəndində Abbasovlar ailəsində bayram bayrama qarışmışdı. Ailədə yeni bir övlad - oğlan uşağı dünyaya gəlmişdi. Ad qoydular uşağa və zərəfatlarından da qalmadılar: "Mehdi işimizi asanlaşdırdı. Bir də ad gününə uzaq yerdən gəlməyimizə ehtiyac qalmaqacaq. Onsuz da, bayram günü hamı bir yerə yığılır".

Onda ailənin heç bir üzvü, qohumlar heç ağillərinə də gətirmirdilər ki, tale onları hansı uzaqlıqlara atacaq, hansı sınaqlardan çıxacaq. Hələlik ömrünün ən xoş çağlarını, qayğısız uşaqlıq illərini yaşayırdı Mehdi.

Elə bu qayğısızlıq içində 1976-cı ildə kənd orta məktəbini müvəffəqiyyətlə bitirdi. İş elə gətirdi ki, ailə Qazaxıstana köçəsi oldu. Tülkübas rayonunun Kulan kəndinə gələndə 21 yaş vardı. Bir il kənddəki sovxozda işləyir. 1978-1980-ci illərdə hərbi xidmətdə olur. Xidməti borcunu yerinə yetirdikdən sonra Karakanda Pedoqoji İnstitutuna qəbul olunur.

İbtidai hərbi-hazırlıq və bədən tərbiyəsi müəllimi ixtisasına yiyələnərək, 1985-ci ildə təyinatla Tülkübaş rayonunun Micirin kəndindəki Y.Qaqarın adına məktəbə göndərilir. Məsuliyyətlə çalışması, mehriban və səmimi olması heç kəsin nəzərindən qaçmır. Tezliklə pedaqoji kollektivin və şagirdlərin sevimlisinə çevrilir. Bu da ona ruh verir, üzərində işləməyə həvəsləndirirdi.

İdman da sanki həyatı idi. Yeni-yeni nailiyyətlər qazanırdı: Qazaxıstanda sərbəst gülüş üzrə çempion, SSRİ idman ustası idi. İdmanın 13 növünə qədər keçirilən yarışlarda mükafatlanmışdı. Atıcılıq, karate, sambo, cüdo və digər idman növlərini çox sevərdi. Eyni zamanda şagirdlərinə yaxından kömək göstərirdi. Bir neçə idman ustası və ustalığa namizəd yetişdirmişdi.

Lakin bütün bunlar onu qane etmirdi. Gənc-

lik enerjisini, qəlbindəki vətənpərvərlik duyğularını daha böyük işlərə sərf etmək arzusu ilə çırpınırdı. 1990-cı ildə Stavropol şəhərində keçmiş SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin ali məktəbini bitirib həmin orqanlarda işləməyə göndərildi.

Lakin Mehдинin qulağı səsde idi: qurbət ona dar gəlirdi. Ürəyi Azərbaycanla döyünürdü, xüsusən, Qarabağ hadisələri, görünməmiş xainlik qəlbini ağrıdır, rahatlıq tapa bilmirdi. Bir fürsət axtarırdı ki, vətənə dönsün, Bütün bacarığını sərf edib övladlıq borcunu şərəflə yerinə yetirsin.

Nəhayət, ürəyincə olan bir fürsət ələ düşür. Təsədüfən ora yolu düşmüş yüksək çinli bir vətənpərvər insanla rastlaşır. Ürəyindən keçən hisləri duyaraq və yüksək dəyərləndirərək onun kimi oğullara ehtiyacımız olduğunu bildirir və vətənə dönməyi məsləhət bilir. Ürəyindən xəbər vermirdimi bu təklif?!

1991-ci il iyun ayının 28-də Azərbaycan Respublikası DİN-nin sərəncamına göndərildi. Çox tezliklə döyüşə getmək, bu nankor, xəyanətkar düşməne gücünü göstərmək, həddini bildirmək istəyi ona rahatlıq vermirdi. Nəhayət, bu istəyi gerçəkləşdi: hərbi hazırlıq cəhətdən təcrübəli bir dəstəyə rota komandiri kimi döyüşlərə qatıldı.

Həmişə, hər yerdə birinci olmağa alışmışdı. Buna görə də döyüşlərdə ən çətin və qorxulu əməliyyatlara hamıdan qabağa düşür, cəsarətlə hərəkət edirdi. Komandirlərinin belə qorxmazlığı əsgərlərini də ürəkləndirirdi. İgidliyi ilə fərqlənən Mehdi tez-tez kəşfiyyətə də gedir, erməni quldurlarının mövqelərini ətraflı öyrənirdi.

Vətənə, torpağa sonsuz bağlılıq hər döyüşdə ona mənəvi güc və qüvvət verirdi. Hər dəfə döyüşə girəndə sanki düşməni son nəfərdək məhv edəcəyinə inanırdı. O, Ağdam, Goranboy, Füzuli bölgələrində keçirilən döyüş əməliyyatlarında fəal iştirak edir, saqqallı erməni silahlı dəstələrinə sarsıdıcı zərbələr vururdu.

1991-ci ilin sentyabr günlərindən biri idi. Mehdi öz dəstəsini vertalyotla növbəti əməliyyata qaldırır. Lakin düşmənin güclü atəşi ilə

qarşılaşan pilot məcbur olub düşmən əhatəsində yerə enir. Vertolyotdan enən Mehdi ermənicə: "Bunları qəbul edin" - deyərək yaranan ani çəşqinliqdan sonra onları gülləbaran edir. Firsətdən istifadə edərək kömək gələne qədər öz dəstəsini təhlükəsiz yerə çatdırır.

"Mixaylo" ləqəbli Mehдинin belə döyüş şücaətləri çox idi. Buna görə o, DİN-nin "Əla xidmətə görə" döş nişanına, dəfələrlə digər mükafatlara layiq görülmüşdü.

Çılğın arzularla yaşayan Mehdi üçün 1992-ci il yanvar ayının 13-də Məlikcan postu ətrafındakı döyüş həyatının sonu oldu. Qızğın döyüş getdiyi anda yenə Mehdi ön xətdə vuruşdu. Bu döyüşdə erməni snayperinin gülləsi ilə başından ağır yaralanır. Onu böyük çətinliklə döyüş meydanından çıxarırlar. Həmin gün elin bir mərd övladının sonu olur.

Gözəl hərbiçi, yaxşı idmançı, kövrək və həzin təbiətli şeirlər müəllifi olan qəhrəmanın özünün dediyi kimi oldu:

*İstəyirsən çox yaşa, istəyirsən də az,  
İnan ki, bu dünyə heç kimə qalmaz.*

Bəli, hamıda olduğu kimi, o da öz ömür payını yaşadı. Az yaşadı - cəmi 31 il. Minlərlə başqa övladlarımız kimi nakam ömür yaşadı. Ananın müqəddəs arzusunu yerinə yetirmədi: bəy masasında oturmadı. Bir el sonasının - nişanlısının gözünü yolda qoydu. Bəlkə də, böyük bir şəcərənin, qəhrəman bir nəslin başlanğıcını qoyacaqdı. Bu arzu beşikdəcə boğuldu.

Amma mənalı, yaddaşlarda, könuəllərdə qalacaq, ruhu ilə vətən göylərində əbədi pərvaz edəcək ömür yaşadı. Məxsus olduğu xalqın, millətin sınağından mərdanəliklə çıxdı. Qismətini, alın yazısını yaşadı. Lakin xalq qəlbində yaşamaq, əfsanələşmək heç də hər kəsə nəsis olan tale deyildi və bu tale onun üçün yaşandı. Ən ülvi, ən müqəddəs iş üçün - Vətənimizin suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda şəhid oldu. Məkanca da, mənəviyyatca da uca yerdə - Şəhidlər Xiyabənində dəfn olundu

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 6 iyun 1992-ci il tarixli 831 saylı fərmanı ilə ölü-

mündən sonra Abbasov Mehdi Yusif oğluna Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verildi.

...Mehdi bir vaxt cəbhədən nişanlısına yazırdı:

*Yaxın gəl, məlhəm et sən öz sevgini,  
Hə vaxtdır qəribəm, görmürəm səni.  
Nişan üzüyünü tax barmağına  
Toyumuz gözləyir son qələbəni.*

*Gecələr uzaq düş, yuxuma gəlmə,  
Yoxsa diksinərsən güllə səsindən  
Uzaqdan-uzağa yada sal məni,  
Yaram məlhəm tapsın xoş nəfəsindən.*

Özünü, sevgisini qurban verən nakam bir igid minlərlə yeni sevgilərə rəvac verdi, onları qorudu. Bu gün doğulan körpələr, toy edən yeniyetmələr, sevən-sevilən gənclər bu xoşbəxtliyə görə Mehdi kimi igidlərə borcludurlar.

Bu anda məktəbli ikən dərş kitablarımızda qəhrəmanlığı əks olunan Mehdi Hüseynzadəni, onun haqqında yazılanları xatırladım. Adları da, təxəllüsləri də eyni olan bu adaşları birləşdirən bir çox cəhətlər var. Lakin təsadüf-dəndirmi, nədəndir M.Hüseynzadənin qəbri üstündəki epitafiya adaşına da çox uyğundur: "Rahət yat, Azərbaycan xalqının qəhrəman oğlu, əzizimiz Mehdi, azadlıq uğrunda göstərdiyin fədakarlıqlar dostlarının qəlbində əbədi yaşayacaqdır".

Mehдинin valideynləri qaçqınlıq həyatını İsmayılıda keçirirlər. Mərcan ana bu dərddə dözmədi, Allah dərğahına qovuşduğu atası Yusif kişi, ailənin digər üzvləri bu ağır dərđi sızlayasızlaya ürəklərində çəkirlər.

Bu gün həmin kənd qəhrəmanın adı ilə Mehdi kənd adlanır. Eyni zamanda İsmayılıda bir küçə və Fizuli rayonundakı Çınqıllı kənd orta məktəbi bu igidin adını daşıyır.

Qoy Mehdi kimi qəhrəmanların ruhu narahat olmasın. O gün gələcək ki, bu ərənlərin ömürlərini fəda etdikləri Vətən torpaqları yağı düşməndən təmizlənəcək, suverenliyimiz, ərazi bütövlüyümüz təmin olunacaq. Bu da onlara, ruhlarına ən qiymətli töhvə olacaq.



## İLTİMAS SƏMİMİ

### DAHA XOŞ SÖZLƏR BİZİ İSİTMƏZ

Tənhalıq qoxulanan  
Bütün fəsillər.  
Ünvanı bilinməyən,  
Kimsəsiz qocaya bənzəyir.  
Kimdən təsəlli umaq?  
Ümidi hər şeydən üzülən baxışlar,  
Eynən baxışlarımız kimi.  
Çırpır özünü misra-misra,  
Zamanın yaddaşına.  
Zaman sükuta bələnən yollar kimi,  
Yollar kirmiş uşağın lal baxışları tək.  
Üstümüzə ələnən tənhalıq,  
Soyudur qəlbimizi  
Daha xoş sözlər bizi isitməz.

02.01.2018

### BATAN BİR SƏSƏM

Batdı içimdə bir səs,  
Qırıldı bir yol,  
Qıfıllandı bir qapı.  
Yalanlara özümü zorla  
İnandıra bilmədim.  
Kömürtək,  
Qaralmış ömrümün bəyaz yolları  
Dərd qoxulanır.  
Yollar məni,  
Mən də yolları sevmədim.  
Haçansa,  
Tanrının yadına düşsəm...  
Xatırlayar mənim kimi,  
Bir bəxtsiz bəndəni də.  
Demə, bütün yollar qüruba sarı imiş,

Mən gecənin qaranlığında  
Batın bir səsəm...

02.01.2018

### SİLİNMƏYƏN YOLAM

Bağrı çatlayan  
Təbəssümlər.  
Yarpaq-yarpaq gömülür,  
Torpağa.  
Böyründə dayandığın  
O ağacı tanıyırsanmı?  
Başı yerə əyilən,  
Budağında  
Yarpağı olmayan.  
Ümid ağacıdır,  
Altında həyat dincəlidir...  
Mən otların  
Yaddaşında su.  
Sən suların,  
Yaddaşında ot.  
İçimizdə arzular  
Göyərdiricə,  
Yadımıza üfuqlərə  
Yazdığımız ilk məktublar  
Düşür.  
Arxamızca,  
Yüüyürüb gələn  
Yarımqıq qoyduğumuz,  
Yollardır.  
Sən xatirələrə  
Dönən səs.  
Mən yaddaşlardan,  
Silinməyən yolam.

05.01.2018

### XATIRLAMAZ KİMSƏ SƏNİ

Son sözü də deyib,  
Çıxıb gedəcəyəm.  
Ölüm üstümə ələnən,  
Payız yağışıdır.  
Soyuq təbəssümlər,  
Yolların yaddaşında  
Söz - söz donmaqdadır.  
Yollar arzuya döndükcə,  
Üşüyür içimdə bir səs.  
Tənha insanların,  
Soyuq baxışları tək.  
Açmadığım qapılar,  
Hönkür-hönkür ağlayır.  
Bu da, gənclik şəkilim,  
Gözlərim bulud kimi, dolğun.  
Ardımca uzalı qalan əl,  
Sənin əlin imiş.  
Kövrək təbəssümlü  
Kənd uşağı!  
Böyüdün  
Söz - söz,  
amma bitmədi içindəki  
İlan-ilan qıvrılan ağrıların.  
Daha sən də, gərəksizsən,  
Xatırlamaz kimsə səni.

16.01.2018.

### BİR UŞAQ SƏSİ

Buludların ətəyində,  
Kölgə.  
Kölgənin ətəyində yollar,